

PRENOS TERMINOLOGIJE IN JEZIKOVNO NAČRTOVANJE – PRIMERI IZ JAPONSKE IN SLOVENIJE

Če primerjamo prevladujoče strategije prenosa strokovnega izrazja iz angleščine v japonščino in slovenščino, opazimo dve izraziti tendenci: transliteracijo v pisavo katakana v japonskem jeziku in domačenje v obliki prevajanja in oblikovanja novih izrazov v slovenskem jeziku. Članek predstavlja vzorce oblikovanja strokovnih izrazov in obravnava družbeno-jezikovne dejavnike, kot so jezikovno načrtovanje in jezikovni odnosi, ki domnevno usmerjajo razvoj strokovnega izrazja v obeh jezikih.

terminologija, jezikovno načrtovanje, jezikovni odnosi

If we compare the prevalent strategies which occur in the transfer of terminology from English into Japanese and Slovene, we can observe two very distinct trends: transliteration into katakana in Japanese and the creation of native terminology in the form of translation and neologisms in Slovene. The paper presents the main patterns of secondary term formation in the two languages and discusses the socio-linguistic factors, such as language planning and language attitudes, which may have a bearing on the development of such strategies.

terminology, language planning, language attitudes

1 Uvod

Svet je v zadnjih desetletjih priča skokovitemu razvoju na področju znanosti in tehnologije. Primarno poimenovanje novih pojmov in predmetnosti se pretežno vrši v angleško govorečem prostoru nosilcev tega razvoja, med katerimi prednjačijo Združene države Amerike. S prenosom novih spoznanj in predmetnosti v druge jezikovne prostore se pojavlja potreba po sekundarnem poimenovanju v jeziku prejemniku. Posamezne jezikovne skupnosti pri prenosu strokovne terminologije uporabljajo različne strategije – na začetku izraze enostavno citirajo, kasneje jih ali prevzemajo in adaptirajo ali pa prevajajo in ustvarjajo nove domače izraze. Ti načini se med seboj prepletajo in dopolnjujejo, glede na jezikovne in družbene dejavnike pa se sčasoma oblikujejo izrazite oblike tvorjenja sekundarnih terminov. Tako v slovenskem prostoru opažamo težnjo po domačenju (slovenjenju) tujih strokovnih izrazov, medtem ko se v japonskem jeziku uvoženi izrazi pogosto enostavno prepisujejo v japonsko fonetsko pisavo *katakana*. V zadnjih letih so tako imenovani

izrazi *katakanago* preplavili japonski jezik in začelo se je govoriti o revoluciji *katakana*. Istočasno v slovenskih medijih pogosto zasledimo polemike o rabi tujk in sposojenk oziroma o potrebi po lastnem slovenskem izrazju. Kaj je vplivalo na oblikovanje tako različnih strategij prenosa tujega, predvsem angleškega strokovnega izrazja v slovenskem oziroma japonskem jezikovnem prostoru? V prispevku bomo skušali osvetliti nekaj družbeno-jezikovnih silnic, ki so usmerjale razvoj strokovnih izrazov v obeh jezikih. V prvem delu bomo predstavili prevladujoče strategije prenosa strokovnih izrazov iz angleščine v japonščino in slovenščino, v drugem delu pa pregledali vplive jezikovnega načrtovanja na oblikovanje in podpiranje teh strategij.

2 Terminologija, termin – definicije

Veda, ki se ukvarja s pojmi in njihovimi poimenovanji v okviru strokovnih jezikov, se imenuje terminologija. Strokovni jezik se od splošnega loči na več ravneh. Opažamo lahko skladske, stilne, oblikovne, besedilne, pragmatične in leksikalne posebnosti. Terminologija se še posebej ukvarja z zadnjimi, se pravi z leksikalnim inventarjem strokovnega besedila. Terminološka veda med drugim proučuje pojme in razmerja med njimi, opisuje pojme in njihova poimenovanja, primerja pojmovne sisteme in izrazja različnih jezikov za potrebe večjezične terminologije in prevajanja ter sodeluje pri ustvarjanju novega izrazja.

V ožjem pomenu beseda terminologija označuje izrazje določenega strokovnega področja. Tako na primer govorimo o znanstveni, filozofski, pravni ali računalniški terminologiji, ki jo uporabljajo predvsem strokovnjaki na posameznih področjih. V pričujočem članku bo predstavljena predvsem računalniška terminologija, ki pa jo v vsakdanjem življenju uporablja tudi veliko nestrokovnjakov, uporabnikov računalniške tehnologije.

Termini so jezikovno poimenovanje opredeljenega pojma. »Pojmi niso omejeni na posamezni jezik, lahko pa na njihovo oblikovanje vpliva družbeno okolje« (Vintar 2005). To moramo poudariti, saj sta slovenščina in japonščina tipološko in kulturološko zelo različna jezika.

Termini se oblikujejo po določenih načelih, ki jih ISO 704 opredeli takole: termin mora biti jezikovno pravilen, točen, strnjen, besedotvoren in enoznačen (ISO 704, 1985: 12). Termin mora torej biti v skladu s glasoslovnimi in oblikoskladenjskimi pravili jezika, natančno poimenuje en sam pojem v strnjenem slogu, kar daje prednost kratkim enobesednim izrazom pred večbesednimi (npr. *prenosni računalnik* > *prenosnik*), hkrati pa je besedotvorno razvejan in daje podlago za različne pomenske in skladske možnosti.

Ločimo primarno in sekundarno oblikovanje terminov (Sager 1990: 80). Primarno oblikovanje terminov nastopi, ko se poimenuje nov pojem. Dokončno določen termin se razloži z definicijo, ki ga navezuje na že obstoječe termine na določenem področju znanja. Sekundarno oblikovanje nastopi zaradi popravkov znotraj jezikov-

nega sistema ali pa zaradi prenosa znanja na druge jezikovne prostore, ko je treba ustvariti nov izraz v jeziku prejemniku. Primarni izrazi torej nimajo precedensa, medtem ko se sekundarni izrazi naslanjajo na precedentne primarne izraze. Tipični pojav pri sekundarnem oblikovanju terminov so sopomenski izrazi, ki so še posebej pogosti v računalniški terminologiji. »Sopomenski pari in nizi se največkrat oblikujejo v primerih, ko sodeluje nestrokovna javnost, npr. hardver, železnina, strojna oprema, aparatura oprema« (Gorjanc 1998: 228).

3 Vzorci oblikovanja sekundarnih medjezikovnih terminov – primeri iz slovenskega jezika

Tipični vzorci oblikovanja sekundarnih medjezikovnih terminov so prevzemanje, prilagajanje in izvirno poimenovanje. Gorjanc (1998) poda razlago vzorcev oblikovanja v slovenskem jeziku na področju računalništva, ki jo povzemamo v nadaljevanju.

3.1 Prevzemanje

Prevzemanje se odvija na različnih stopnjah:

Citatnost je značilna za začetno obdobje prenosa terminologije in pomeni popolnoma pasiven odziv uporabnikov jezika prejemnika. Citatni izrazi so začasni in puščajo odprto možnost za ustrezní domači izraz. Ob ne dovolj hitri reakciji takšno stanje največkrat vodi v oblikoslovno-besedotvorno prevzetost, npr. poimenovanje funkcijskih tipk računalnika *Alt (key) – izmenjalka, Delete (key) – brisalka, Home (key) izhodišče*.

Prilagajanje nastopi, če se prevzeti izrazi ortografsko, glasoslovno in oblikoskladenjsko prilagajajo jeziku prejemnika. Ta način je pomemben vir bogatitve slovenske računalniške terminologije. V začetnih besedilih podstava še ni podomačena, npr. *hardverski, hackerski*. Termini, ki v terminološkem sistemu niso bili nadomeščeni, so kasneje korenskomorfensko podomačeni, npr. *hardverski, hekerski*. Razvrstitev obrazil na nepodomačeno besedotvorno podstavo ni več običajna, kar pomeni, da je proces podomačenja postal pogoj za tvorbo novih poimenovanj v slovenskem jeziku.

3.2 Prevajanje

Prevajanje ali kalkiranje v zadnjem času postaja vse pogostejši tip poimenovanja. Pri tem vzorcu se angleški izrazi nadomestijo s slovenskimi ustreznici, npr. *window – okno, column – stolpec, mouse – miška*.

3.3 Izvirno poimenovanje

Pri izvirnem poimenovanju gre za ustvarjanje novih besed, ki nadomestijo prevzete izraze. Gorjanc (1998: 226) opozarja, da je v slovenskem jeziku pri izvirmih

poimenovanjih najbolj motivirajoča funkcija, npr. *preklopnik – radio button*, *pomikalnik – scroll bar*, *odložišče – clipboard*.

Angleški glagoli so manj motivirajoči za morfemsko prevajanje od samostalnikov in se tako ob glagolih pojavlja več izvirnih terminov, npr. *to abort* ‘onemogočiti’ – *opustiti*, *opustitev*, *to clear* ‘očistiti’ – *odstraniti*, *odstranitev*.

Pri dvobesednih terminih se izvorno poimenuje z levim prilastkom, medtem ko jedro besedne zveze ostaja kalkirano, npr. *osnovna plošča*; *osnovni imenik* nado-meščata angleška izraza *mother board* ‘matični’, *root directory* ‘korenski’.

Tudi že sistemski slovenski termini se lahko poenobesedijo: *notesni računalnik* – *notesnik*; *brizgalni tiskalnik* – *brizgalnik*. Jezikovnosistemsko povsem ustrezni slovenski večbesedni termini so v besedilih manj pogostni od enobesednih prevzetih: *hardver – strojna oprema*; *softver – programska oprema*. To kaže, da slovenski neologizmi sledijo terminološkemu načelu strnjenosti oziroma gospodarnosti.

4 Primerjava ustreznih angleških izrazov v slovenskem in japonskem jeziku

Tabela 1: Primeri ustreznih v slovenskem in japonskem jeziku

angleški jezik	slovenski jezik	japonski jezik	
		katakana	roomaji
computer	računalnik	パソコン	pasokon
mouse	miška	マウス	mausu
e-mail	e-pošta	電子メール	denshimeiru
hardware	hardver	ハードウェア	haadouea
memory	pomnilnik	メモリ	memori
blog	spletnik	ブログ	burogu
install	namestiti	インストールする	insutooru suru

Če primerjamo ustreznice angleških izrazov v slovenskem in japonskem jeziku, takoj opazimo, da je za slovenske termine izrazito prevajanje – kalkiranje in izvorno poimenovanje. Za japonski jezik je tipično ortografsko in glasoslovno-besedotvorno prevzemanje.

4.1 Kratek opis japonske ortografije

Japonščina uporablja v vsakdanjem jeziku štiri pisave: kitajske pismenke *kanji*, 47 silabnih črk *hiragana*, 47 silabnih oglatih črk *katakana* in latinico *roomaji*. Za prevzete izraze se uporablja pisava *katakana*, zato se prevzete besede večkrat imenujejo kar *katakanago* ‘besede v katakani’. Drugi izraz zanje je *gairaigo* ‘besede, ki so prišle iz tujine’.

4.2 Analiza japonskih izrazov

4.2.1 Krajšanje

V japonščini je pogosto krajšanje, npr. パソコン *pasokon* < *pasonaru konpyuuta* ‘personal computer’ po analogiji krajšanja s kitajskimi pismenkami, npr. 国連 *kokuren* < 国際連合 *kokusai rengo* ‘Združeni narodi’. Štirizložne besede so v modernem japonskem besedotvorju zelo pogoste, saj japonske govorce privlači njihov ritem. Nekaj dodatnih primerov ilustrira njihovo pogostost in razsežnost: ラジカセ *rajikase* ‘radio cassette’, リモコン *rimokon* ‘remote control’, マスコミ *masukomi* ‘mass communication’, セクハラ *sekuhara* ‘sexual harrasement’.

4.2.2 Zloženske

Zanimiva je zloženska 電子メール *denshimeiru*. Prvi del je domači izraz za ‘elektronski’, zapisan s kitajskima pismenkama 電子 *denshi*. Drugi del je prevzeti izraz メール *meiru*, *mail* ‘pošta’, napisan v pisavi *katakana*. V slovenščini se podobna kombinacija pojavlja v zloženkah in izpeljankah iz zloženk, kjer se sloveni le eden od korenskih morfemov, načeloma drugi – npr. *avdionačin*, *mikrotračni*.

4.2.3 Glagoli

Glagoli se tvorijo s prevzetim samostalnikom in domačim glagolom *suru* ‘delati, storiti’, npr. インストールする *insutooru* ‘to install’ ‘namestiti’ + *suru* ‘storiti’, ログインする *roguin suru* ‘to login’ ‘prijaviti se’, pogosto pa se uporabljajo tudi domači glagoli, npr. 保存する *hozon suru* ‘shraniti’, 印刷する *insatsu suru* ‘tiskati’, medtem ko samostalniška oblika ostaja prevzeta プリンター *purintaa* ‘printer’ ‘tiskalnik’.

Sposojenke *katakanago*, ki so prevzete predvsem iz angleščine, so v zadnjih letih tako preplavile japonski jezik, da se govori kar o revoluciji *katakana*. Na pobudo premiera Junichira Koizumi je Narodni inštitut za japonski jezik začel ukrepati. Tako so odprli vročo linijo za vprašanja o sposojenkah in izvedli več javnomnenjskih raziskav, v katerih je več kot 60 % anketirancev izrazilo željo, da se sposojenke zamenja z lažje razumljivimi domačimi izrazi. Na podlagi rezultatov je inštitut pripravil izbor sposojenk, za katere je predlagal domače ustreznice. Kakšno vlogo igra pri izbiri strategij prenosa jezikovno načrtovanje, si bomo ogledali v naslednjem poglavju.

5 Jezikovno načrtovanje

Jezikovno načrtovanje je krovni izraz za vrsto dejavnosti, ki skušajo vplivati na obliko in rabo jezika. Oče jezikovnega načrtovanja Haugen (1987: 626) je razdelil te dejavnosti na družbeno načrtovanje, ki se ukvarja s statusom jezika, in jezikovno načrtovanje, ki vključuje načrtovanje korpusa. Cooper je kasneje dodal še dejavnosti na področju osvajanja jezika in opredelil jezikovno načrtovanje kot »zavestno

prizadevanje (nosilcev jezikovnega načrtovanja), da vplivajo na obliko (standardizacija jezika) in funkcijske dodelitve jezika (kako se jezik uporablja v javnosti) in na način usvajanja jezika« (poučevanje v šolah)¹ (Cooper 1989: 45).

Nosilci jezikovnega načrtovanja so družbene in strokovne institucije, katerih naloga je usmerjati razvoj jezika za formalne namene, izobraževalne ustanove, skupine in posamezniki (prevajalci, lektorji), posredno pa tudi pisni in govorni mediji (časopisi, RTV in gledališče). Breda Pogorelec (1998: 54) trdi, da so »nosilci jezikovnega načrtovanja vsi, ki ustvarjajo družbena razmerja v formalnem sporazumevanju in tako udeležujejo jezikovno normo, kakor se je oblikovala za formalne potrebe določene družbe.« Hkrati opozarja, da je treba v jezikovnem načrtovanju posebno pozornost posvečati trem ključnim dogajanjem: razvijanju terminologije v znanosti in strokah, ki je stalen in nikoli sklenjen proces, razvijanju podstav jezikovnega prevajanja in razvijanju jezikovne kulture.² Kot posebej pomembne za razvoj slovenskega terminološkega izrazja omenimo delovne skupine pri Svetu za jezik SZDL v času SFR Jugoslavije, »ki naj bi skrbele za polnofunkcionalno slovenščino, hkrati pa tudi za kulturo javne besede« (Vidovič Muha 1998: 40). Njihovo delo danes nadaljujejo državne institucije, kot so Sekcija za terminološke slovarje Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Sektor za prevajanje Službe vlade RS za evropske zadeve s svojo terminološko zbirko izrazov Evroterm, ki nastaja med pripravljanjem slovenske različice pravnih aktov Evropske unije, kot tudi skupine strokovnjakov, ki delujejo na dobrodelni ravni, npr. *Islovar* Slovenskega društva Informatika.

Na Japonskem so bile dejavnosti jezikovnega načrtovanja dolga leta osredotočene na reforme v pisavi. Ob tem so posvečali malo pozornosti drugim problemom, kot je npr. problem vdora sposojenk *katakanago*. Kot smo že omenili v prejšnjem poglavju, je japonska pisava v resnici zelo zapletena. Vsakdanja japonščina uporablja čez tisoč kitajskih pismenk *kanji*, fonetski pisavi *hiragana* in *katakana*, vsaka s 47 silabnimi črkami, in tudi latinsko pisavo *roomaji*. Od časa reformacije Meidži v drugi polovici 19. stoletja dalje se nadaljuje boj za poenostavitev in standardizacijo te zapletene ortografske situacije. Sporna vprašanja so med drugim število kitajskih pismenk za vsakdanjo uporabo, število različic pri branju oziroma izgovarjavi pismenk in razdelitev na podstavo (*kanji*) in obrazila (*kana*). Ta vprašanja se dotikajo samega pojmovanja japonske identitete in njene edinstvenosti in nekateri nosilci vidijo v poenostavljanju ortografije napad na samo japonsko bit (Gottlieb 2000: 26). Zaradi preokupacije z ortografijo so bile druge dejavnosti jezikovnega načrtovanja večinoma zapostavljene. Ne smemo pa prezreti, da je *Kokugo Shingikai* 'Svet za narodni jezik', ki deluje v okviru Agencije za kulturo pri Ministrstvu za izobraževanje, že leta 1987 izvedel javnomnenjsko raziskavo o rabi sposojenk v prefekturi Ehime. 67–70 % anketirancev, starejših od 40

¹ V oklepajih so razlage avtorice prispevka.

² Podroben opis dejavnosti nosilcev in izvajalcev jezikovnega načrtovanja v slovenskem prostoru od 1945 do 1995 gl. v Pogorelec 1998.

let, je izrazilo željo, da se sposojenke *katakanago* odpravijo, medtem ko so mlajši anketiranci imeli do njih zelo pozitiven odnos. Kasnejše javnomnenjske raziskave po letu 1990 so potrdile, da imajo še zlasti starejši Japonci, stari nad 60 let, težave z razumevanjem *katakanago*. *Katakanago* se redno uporabljajo v oglaševanju in se povezujejo s pojmi 'moderno', 'modno' in 'popularno'. Po drugi svetovni vojni so se angleške besede pojmovala kot del demokratizacije in procesa odpiranja v svet. Danes raba *katakanago* v japonskem jeziku označuje modernost in svetovljanstvo. Prav tako se tujke uporabljajo namesto domačih ustreznice za izražanje zaželenega pomena ali asociacij, ki jih pri domačem izrazu primanjkuje.

Poleg rabe *katakanago* v računalništvu, kjer so se terminologi odločili izbrati najenostavnejšo pot transliteracije terminov iz angleškega jezika, se *katakanago* pogosto pojavlja tudi v uradnih dokumentih državnih uslužbencev – še zlasti na ravni lokalnih organizacij. *Kokuritsu Kokugo Kenkyuujo* 'Raziskovalni inštitut za narodni (japonski) jezik', ki med drugim izvaja raziskave za *Kokugo Shingikai*, je v zadnjih dveh letih opravil več javnomnenjskih raziskav, v katerih so merili prepoznavanje, razumevanje in rabo 345 sposojenk. Na podlagi rezultatov so do sedaj pripravili štiri poročila, v katerih predlagajo domače ustreznice za sposojene izraze.

Jezikovno načrtovanje se s svojimi dejavnostmi zavzema tudi za razvijanje zavesti o lastnem jeziku, ki zagotavlja pravilno rabo in zaželen odnos do jezika. Cooper (1989: 184) trdi, da so prizadevanja jezikovnega načrtovanja bolj uspešna pri oblikovanju odnosov (do jezika), kot pa pri oblikovanju jezikovnega vedenja. V naslednjem odstavku bomo povzeli nekaj izjav, ki ponazarjajo prevladujoče odnose do materinega jezika v slovenskem in japonskem prostoru.

6 Odnosi do materinega jezika

Slovenija:

- Slovenski jezik je simbol pripadnosti slovenski narodnosti.
- Slovenski jezik je ogrožen.
- Slovenski jezik ima majhno število nosilcev.
- (Slovenski) jezik je treba izobraziti za znanstveno, upravno in drugo rabo.
- Slovenskemu jeziku grozi jezikovno odpadništvo ob pritisku angleščine.

Japonska:

- Japonski jezik je ključni simbol japonske kulture in nacionalne identitete.
- Sposojanje ima v japonskem jeziku posebno vlogo.
- *Katakanago* (sposojenke) bogatijo japonski jezik z izrazi za poimenovanje stvari in pojmov, ki jih v japonski kulturi nis(m)o poznali.
- Po drugi svetovni vojni so bile angleške besede del procesa demokratizacije in odpiranja v svet.
- *Katakanago* imajo prizvok modernosti in svetovljanstva.

- Do odpora do kataganago prihaja zaradi pomanjkanja razumevanja in ne zaradi želje po jezikovnem purizmu.

V obeh jezikovnih prostorih je jezik simbol nacionalne pripadnosti, kulture in identitete. Različni družbeni, politični in ekonomski pogoji pa oblikujejo tudi različne pristope k problemom materinega jezika. A. Vidovič Muha (1998: 19) npr. ugotavlja, da razvoj slovenskega jezika določa dvojje dejstev: različna stopnja nedržavnosti in sorazmerno majhno število nosilcev slovenskega jezika. Zato se pri slovenskih nosilcih jezikovnega načrtovanja pogosto pojavlja skrb za status in ohranitev jezika. Z osamosvojitvijo leta 1991 je slovenski jezik pridobil status državnega jezika, s priključitvijo v Evropsko unijo leta 1994 pa je postal tudi eden od njenih 20 uradnih jezikov. Te nove družbeno-politične situacije nudijo slovenskemu jeziku nove možnosti razvoja, pa tudi izzive. Istočasno se kaže skrb za razvoj slovenskega jezika v vseh funkcijskih zvrsteh, kar se še posebej odraža pri prenosu tuje terminologije, kjer se čuti potreba po lastnih, domačih izrazih. Z razvojem strokovnega izrazja se v Sloveniji ukvarja kar nekaj skupin strokovnjakov, ki v svoje delo včasih vključujejo tudi širšo javnost. Tak primer je *Islovar* Slovenskega društva Informatika.

V japonskem jezikovnem prostoru je odnos do tujega bolj odprt. Jezikovno sposojanje ima tu dolgo tradicijo. Prvi val je dosegel Japonsko z budizmom od 6. stoletja naprej, ko je japonščina prevzela od Kitajcev ne samo veliko besed, ampak tudi pisavo. Naslednji val se je izvršil v drugi polovici 19. stoletja v času reforme Meidži, ko je Japonska odprla vrata znanosti in tehnologiji z Zahoda. Tretje obdobje sposojanja pa se odvija od druge svetovne vojne naprej pod vplivom internacionalizacije, globalizacije in s širjenjem informacijske tehnologije. Pred drugo svetovno vojno, pod vplivom takratnega militarističnega in nacionalističnega režima, so si nekateri nosilci jezikovnega načrtovanja prizadevali za čisti japonski jezik brez tujih (= zapadnih) primesi. Po porazu in ameriški okupaciji je Japonska sprejela demokracijo in se v dobrih dvajsetih letih razvila v gospodarsko velesilo. Sposojenke *katakanago*, predvsem iz angleškega jezika, so postale del procesa demokratizacije in odpiranja v svet.³ *Katakanago* se veliko uporabljajo v oglaševanju, ker imajo prizvok modernosti in svetovljanstva. Tudi politiki in intelektualci jih radi uporabljajo, ko želijo izkazovati svoje znanje in intelektualno ter družbeno nadmoč. Rezultati javnomnenjskih raziskav, ki so jih izvršili pri Svetu za narodni jezik in Inštitutu za japonski jezik, pa kažejo tudi na negativne posledice te prakse, ko navadni občani, med njimi še zlasti starejši ljudje, ne razumejo prevzetih izrazov.

7 Zaključek

V članku smo primerjali strategije prenosa angleške terminologije v slovenski in japonski jezik in skušali pokazati vpliv jezikovnega načrtovanja na oblikovanje teh

³ Sam Svet za narodni jezik se ponša s svojim demokratičnim ustrojem (Carroll 2001).

strategij. Za japonščino je tipično oblikoslovno besedotvorno prevzemanje, medtem ko v slovenščini v zadnjem času prevladuje prevajanje in izvorno poimenovanje. Omenjene strategije odražajo odnos nosilcev jezika do materinega jezika. Za japonski jezik je značilen odprt, dopuščajoč odnos pri prevzemanju tuje terminologije, kar lahko povzroča slabo razumevanje, še zlasti pri starejših ljudeh. Inštitut za japonski jezik skuša sedaj nadomestiti nekatere izraze z domačimi, japonskimi izrazi. Za slovenski jezik je izrazita skrb nosilcev jezikovnega načrtovanja za ohranitev in polno funkcionalnost jezika. To lahko v skrajnem primeru vodi v jezikovni purizem, ki ne spoštuje samourejevalnega ustroja jezika (Sager 1990: 85). Jezik sam najde ravnovesje in izloči, kar ni v skladu z osnovnimi terminološkimi načeli, kar ponazarjajo tudi primeri iz slovenske računalniške terminologije, kjer so prevzeti izrazi bolj pogosti od ustreznih slovenskih terminov, npr. *hardver* – *strojna oprema*, *internet* – *medmrežje*, ali pa obratno, da slovenski termin popolnoma prevlada nad prevzetim, npr. *računalnik* – *komputer*.

Pričujoča razprava je rezultat pilotne raziskave prenosa terminologije v japonski in slovenski jezik in vpliva jezikovnega načrtovanja na oblikovanje strategij prenosa. Za bolj dokončna spoznanja oziroma zaključke bo potrebno pregledati večje število strokovnih izrazov znotraj določenih terminoloških sistemov in se poglobiti v delovanje posameznih nosilcev jezikovnega načrtovanja v Sloveniji in na Japonskem.

Literatura

- COOPER, Robert L., 1989: *Language Planning and Social Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- CARROLL, Tessa, 2001: *Language Planning and Language Change in Japan*. Richmond: Curzon.
- GORJANC, Vojko, 1998: Terminologija novejših naravoslovno-tehničnih strok. *Slovenski jezik*. Ur. A. Vidovič Muha. Opole: Unywersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej. 221–232.
- ISO 704, *Principles and Methods of Terminology*, 1985. International Organization for Standardization.
- GOTTLIEB, Nanette, 1995: *Kanji Politics: Language Policy and Language Script*. London: Kegan Paul International.
- HAUGEN, Einar, 1987: Language Planning. *Sociolinguistics: An International Handbook of the Science of Language and Society* 1. Ur. U. Ammon, N. Dittmar, K. Matthieier. Berlin.
- POGORELEC, Breda, 1998: Jezikovno načrtovanje in jezikovna politika pri Slovencih med 1945 in 1995. *Slovenski jezik*. Ur. A. Vidovič Muha. Opole: Unywersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej. 49–72.
- SAGER, Juan C., 1990: *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam: John Benjamins.

VIDOVIČ MUHA, Ada, 1998: Razvojne prvine normativnosti slovenskega knjižnega jezika. *Slovenski jezik*. Ur. A. Vidovič Muha. Opole: Unywerysyet Opolski – Instytut Filologii Polskiej. 19–47.

VINTAR, Špela, 2005: *Uvod v terminologijo*. [Http://www2.arnes.si/~svinta/spela-en.htm](http://www2.arnes.si/~svinta/spela-en.htm) (26. 11. 2005).

Spletne strani

Kokuritsu kokugo kenkyuujo. [Http://www.kokken.go.jp/](http://www.kokken.go.jp/).

Evroterm, večjezična terminološka zbirka izrazov Evropske unije. [Http://www.gov.si/evroterm/](http://www.gov.si/evroterm/).

Islovar. [Http://www.islovar.org/iskanje_enostavno.asp](http://www.islovar.org/iskanje_enostavno.asp).